

ODPIS

P K
adwokat
Kancelaria Adwokacka P K
ul. W
t. + 48
f. + 48
e-mail:
www.

W , dnia 17 lipca 2015 r.

Trybunał Konstytucyjny
Al. Jana Chrystiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący:

P K
ul.

PESEL:

– adwokat wpisany na listę adwokatów
wykonujących zawód w Izbie
W pod nr

SKARGA KONSTYTUCYJNA

I. Działając w imieniu własnym, jako adwokat wpisany na listę adwokatów wykonujących zawód, prowadzoną przez Okręgową Radę Adwokacką w W , nr wpisu , **wnoszę o stwierdzenie, że** art. 15b ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o *świadczeniach rodzinnych* w brzmieniu obowiązującym w dniu maja 2012 r. (t.j. Dz.U. z 2006 r., Nr 139, poz. 992 ze zm.) oraz art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 r., Nr 237, poz. 1654) w zw. z art. 19 tej ustawy, w zakresie w jakim uniemożliwia ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka przez kobietę, która z przyczyn od siebie niezależnych nie była w stanie znaleźć się pod opieką medyczną przed upływem dziesiątego tygodnia ciąży **jest niezgodny** z art. z art. 18, art. 71 ust. 1, a nadto art. 2 oraz art. 32 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

II. Wskazuję, że:

1. na podstawie art. 15b ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o *świadczeniach rodzinnych* w brzmieniu obowiązującym w dniu maja 2012 r. oraz art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 19 tej ustawy w dniu kwietnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt zapadł wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego, którym to wyrokiem Naczelny Sąd Administracyjny orzekł ostatecznie w przedmiocie wniosku Skarżącego z

[REDACTED]

dnia lutego 2012 r. o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka;

2. odpis ww. wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego został doręczony Skarżącemu w dniu 23 kwietnia 2015 r.

III. Wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia kwietnia 2015 r. naruszone zostały moje konstytucyjne prawa do:

- a) opieki państwa nad macierzyństwem i rodzicielstwem (art. 18 Konstytucji),
 - b) pomocy państwa w sytuacjach dot. macierzyństwa i rodzicielstwa oraz uwzględniania dobra rodziny (art. 71 ust. 1 Konstytucji),
 - c) zapewnienia równego traktowania oraz niedyskryminacji matek w ciąży w dostępie do świadczeń rodzinnych (art. 32 ust 1 i 2 Konstytucji),
- w ten sposób, że przy ustalaniu przesłanek do przyznania prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się w dniu maja 2012 r. dziecka Skarżącego – K K, żona Skarżącego została uznana za niespełniającą warunku pozostawiania *pod* opieką medyczną przed upływem dziesiątego tygodnia ciąży.

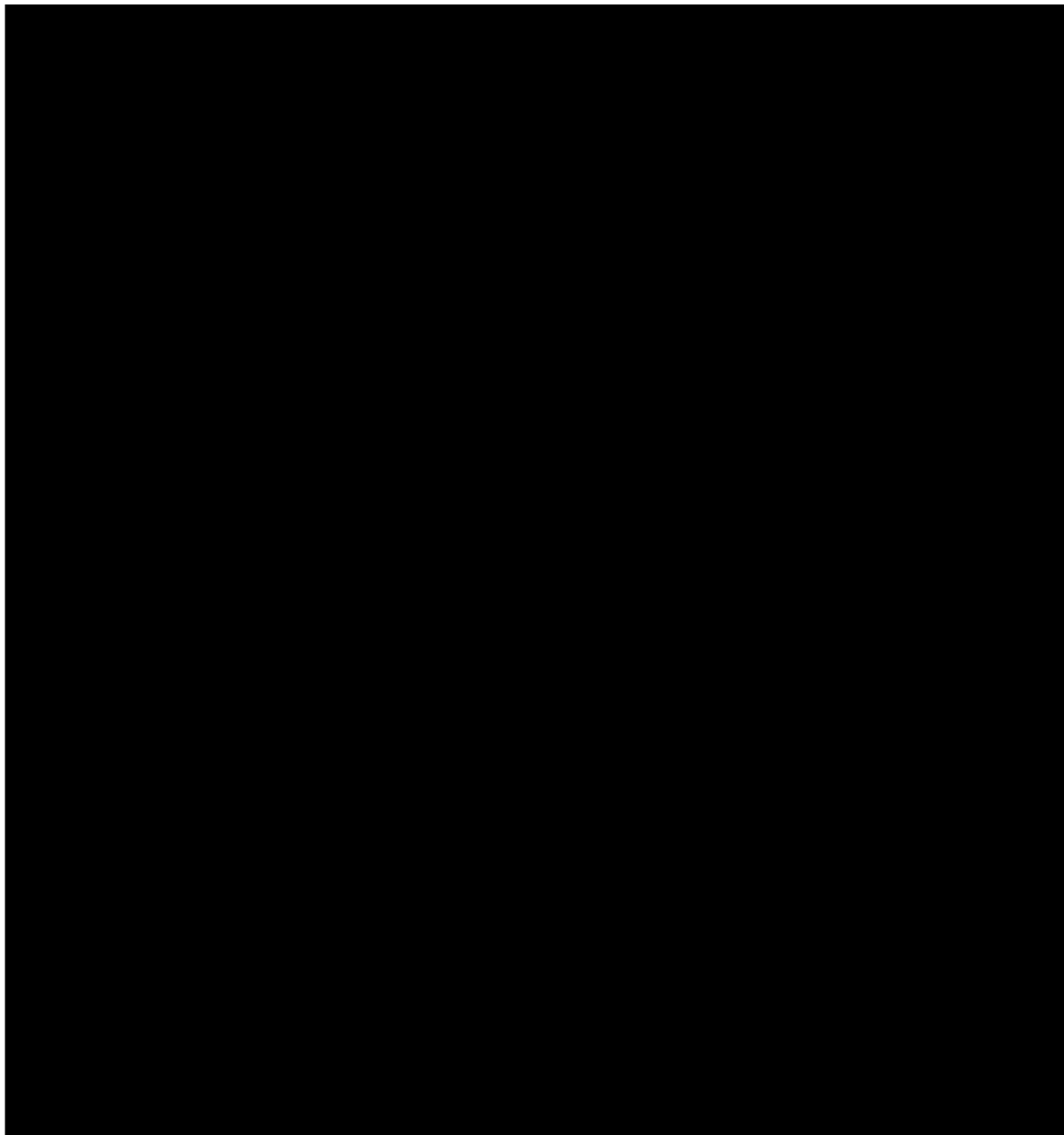
IV. Wnoszę o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z:

- a) uchwały Okręgowej Rady Adwokackiej w W z dnia maja 2007 r. na okoliczność posiadania przez Skarżącego tytułu zawodowego adwokata;
- b) wniosku o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka z dnia lutego 2012 r.;
- c) decyzji Prezydenta W nr z dnia lipca 2012 r. o odmowie przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka;
- d) odwołania od decyzji Prezydenta W nr z dnia lipca 2012 r. o odmowie przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka;
- e) decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W z dnia października 2012 r.
- f) wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia maja 2013 r. z uzasadnieniem;
- g) skargi kasacyjnej z dnia lipca 2013 r.;
- h) wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia lutego 2015 r. sygn. akt ;
- i) koperty z widoczną pieczęcią Skarżącego potwierdzającą datę doręczenia wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia lutego 2015 r.;
- j) artykułu w dzienniku Rzeczpospolita z dnia 22 lutego 2013 r. pt. „Becikowe od 15. tygodnia?”;
- k) pisma Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 15 marca 2013 r.;
- l) artykułu w dzienniku Rzeczpospolita z dnia 14 maja 2013 r. pt. „Becikowe bez obiecanej zmiany”;
- m) opinii lekarskiej dr n. med. Wojciecha Puzyny

UZASADNIENIE

I. UWAGI WSTĘPNE

II. USTALENIA FAKTYCZNE

1. [tło prawne sprawy] W dniu lutego 2012 r. do Urzędu Miasta
W , Urzędu Dzielnicy , Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia dla
Dzielnicy złożony został przez Skarżącego wniosek o ustalenie prawa do
jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się w dniu maja 2012 r. dziecka
K K .

[REDACTED]

Dowód: wniosek o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka z dnia lutego 2012 r. – załącznik nr 1

2. Matka dziecka, M M – żona Skarżącego, na skutek niewiedzy o ww. ciąży zgłosiła się do opieki medycznej dopiero w 12 tygodniu ciąży [REDACTED]

[REDACTED] Względy medyczne pozwalają przedmiotową niewiedzę uznać za usprawiedliwioną.

3. Decyzją Prezydenta W nr z dnia lipca 2012 r. odmówiono Skarżącemu prawa do zapomogi powołując się na art. 15b ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.).

Dowód: decyzja Prezydenta W nr z dnia lipca 2012 r. o odmowie przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka – załącznik nr 2

4. W dniu września 2012 r. Skarżący odwołał się od ww. decyzji Prezydenta W do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W

Dowód: odwołanie od decyzji Prezydenta W nr z dnia lipca 2012 r. – załącznik nr 3

5. Decyzją z dnia października 2012 r. w sprawie o sygn. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W postanowiło utrzymać w mocy zaskarżoną decyzję.

Dowód: decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W z dnia października 2012 r. – załącznik nr 4

-
6. W dniu listopada 2012 r. Skarżący zaskarżył ww. decyzję organu II instancji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W Sprawie została nadana sygn. akt sprawie o sygn. akt
 7. Wyrokiem z dnia maja 2013 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w W oddalił skargę.

Dowód: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia maja 2013 r. z uzasadnieniem – *załącznik nr 5*

8. W dniu lipca 2013 r. Skarżący wniósł do Naczelnego Sądy Administracyjnego skargę kasacyjną od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Dowód: skarga kasacyjna z dnia lipca 2013 r. – *załącznik nr 6*

9. Wyrokiem z dnia lutego 2015 r., w sprawie o sygn. akt Naczelnny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną Skarżącego.

Dowód: wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia kwietnia 2015 r. – *załącznik nr 7*

10. Odpis wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego wraz z jego uzasadnieniem został doręczony Skarżącemu w dniu 23 kwietnia 2015 r.

Dowód: kserokopia koperty zawierającej wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia kwietnia 2015 r. z uzasadnieniem z widoczną pieczęcią wpływu do Skarżącego w dniu 23 kwietnia 2015 r. – *załącznik nr 8*

11. Skarżący zaznacza, że sprawa, której dotyczy niniejsza skarga konstytucyjna była przedmiotem publikacji prasowych. W przedmiotowej kwestii interweniował również Rzecznik Praw Obywatelskich. W konsekwencji zapoznał się z nią również Minister Pracy i Polityki Społecznej deklarując wolę analizy kwestionowanego przepisu ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Dowody: artykuł w dzienniku Rzeczpospolita z dnia 22 lutego 2013 r. pt. „Becikowe od 15. tygodnia?”; pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 15 marca 2013 r.; artykuł w dzienniku Rzeczpospolita z dnia 14 maja 2013 r. pt. „Becikowe bez obiecaney zmiany” – załącznik nr 9

12. **[ocena stanu faktycznego] Wymóg z art. 15 b ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych nie był w ogóle możliwy do dochowania przez żonę Skarżącego (!). Nie wiedząc o zajściu w ciążę, nie korzystała ona z wymaganej w takich okolicznościach opieki medycznej. Nie była zatem także w stanie uzyskać zaświadczenia, o którym mowa w art. 15 b ust. 6 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ocena medyczna sytuacji żony skarżącego potwierdza, że w tych okolicznościach, niewiedza o zajściu w ciążę była przez M M niezawiniona (!). Nie można zatem wywodzić dla Skarżącego negatywnych konsekwencji z tego tylko tytułu, że jego żona nie wiedząc o zajściu w ciążę, a nadto mając ku temu usprawiedliwione podstawy natury medycznej, w sposób niezawiniony nie zgłosiła się do lekarza już w 10–tym tygodniu ciąży (a zrobiła to dwa tygodnie później, kiedy to ciąża ta została odkryta). Przepis art. 15 b ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych nie uwzględnia szczególnej sytuacji dotyczącej Skarżącego i jego żony i stawia im kryteria które w normalnych okolicznościach są niemożliwe do spełnienia.**

III. UZASADNIENIE SKARGI KONSTYTUCYJNEJ

13. **[uwagi ogólne]** Kwestia obowiązku opieki medycznej jako warunku tzw. becikowego, była przedmiotem szerokiej społecznej dyskusji. Jej skutkiem była zmiana treści przedmiotowego przepisu¹. Nowelizacją tą zmodyfikowano obowiązek pozostawania kobiety pod opieką medyczną w ten sposób, że zobowiązano kobiety do zwrócenia się po opiekę medyczną o dwa tygodnie wcześniej niż było to dotychczas. Rozwiązanie to – jakkolwiek krytykowane przez

¹ vide art. 7 pkt 3 i art. 18 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2008 r. nr 237 poz. 1654

środowiska prorodzinne – obowiązuje i stanowi warunek ubiegania się o tzw. becikowe.

14. Zdaniem Skarżącego rozwiązanie to jest w określonych warunkach niekonstytucyjne. Traktuje bowiem uprawnionych w nierówny sposób. Nakłada na niektóre kobiety wymóg, który z punktu widzenia wiedzy medycznej może – w istocie – okazać się niemożliwy do spełnienia. Wiedzą powszechną wśród ginekologów jest bowiem fakt, że kobieta w okresie karmienia piersią ma zaburzone cykle i nie jest w stanie – nawet przy szczególnej uwadze – zaobserwować zajście w ciążę. Stwierdzenie to tym bardziej należy odnieść do kobiety, która nie wróciła do regularnych cykli miesięcznych.

15. **[stanowisko NSA]** Rozpoznając skargę kasacyjną Naczelny Sąd Administracyjny przede wszystkim ocenił zgodność rozstrzygnięcia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego a co za tym idzie samej decyzji odmawiającej zapomogi, z art. 15b ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. NSA uznał mianowicie, że decyzja organu I instancji jest zgodna z ww. przepisem.

16. Godzi się zauważyć, że Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził na s. 11 *in fine* uzasadnienia wyroku z dnia lutego 2015 r., iż nie jest jego zadaniem „określenie etapu ciąży, w którym dla realizacji celów ustawy [...] mających zakotwiczenie w normach konstytucyjnych, matka poczętego dziecka powinna pozostawać pod opieką medyczną”. NSA uznał się natomiast za kompetentny w zakresie oceny czy przedmiotowy termin nie jest arbitralny. W tym zakresie **Naczelny Sąd Administracyjny dostrzegł potrzebę skorelowania ww. przepisu z ogólnie wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji zasadą równości w dostępie do świadczeń rodzinnych.** Oceniając w dalszej kolejności ww. stosunek Naczelny Sąd Administracyjny przyjął, że przedmiotowy przepis „nie został wprowadzony w sposób arbitralny, gdyż znajduje potwierdzenie w systemie norm powszechnie obowiązujących z zakresu świadczeń zdrowotnych dotyczących opieki okołoporodowej”. Na uzasadnienie tego Naczelny Sąd Administracyjny powołał rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 września 2012 r. w sprawie standardów postępowania medycznego przy udzielaniu

[REDACTED]

świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki okołoporodowej sprawowanej nad kobietą w okresie fizjologicznej ciąży, fizjologicznego porodu, połogu oraz opieki nad noworodkiem wydanego na podstawie art. 22 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654, z późn. zm.). Twierdzenia tego NSA jednak bliżej nie uzasadnił. Poprzestał jedynie na uznaniu, że skoro w ww. rozporządzeniu ustalono, że pierwszy zestaw badań okresowych powinien być wykonany w pierwszych dziesięciu miesiącach ciąży, a nadto, że skoro Minister wydając ten akt powinien kierować się potrzebą zapewnienia odpowiedniej jakości świadczeń zdrowotnych, to „*przeprowadzenie określonych w rozporządzeniu badań diagnostycznych i konsultacji medycznych już od 10 tygodnia ciąży ma służyć zapewnieniu najlepszej jakości świadczeń zdrowotnych [...]*” (sic!). Innymi słowy Naczelny Sąd Administracyjny przyjął, że skoro Minister określił w swoim rozporządzeniu okres dla działań medycznych okres pierwszych dziesięć tygodni ciąży przyjął jako pierwszy to znaczy, że z tym okresem należy wiązać potrzebę opieki medycznej. Ergo okres ten (pierwszych 1—ciu tygodni ciąży) można było przyjąć również w art. 15b ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

17. Taka argumentacja nie jest jednak prawidłowa. **Wystarczy bowiem dokonać wykładni historycznej ww. art. 15b ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych** żeby z łatwością zauważyć, że u podstaw określenia przez Ministra 10-cio tygodniowego okresu jako terminu do zgłoszenia się do opieki medycznej wcale nie leżały względy natury medycznej! Pierwotne brzmienie tego przepisu przewidywało bowiem **upływ 12-tu tygodni jako cezurę uprawniającą do nabycia prawa do przedmiotowego świadczenia**. Jak wynika z uzasadnienia ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2008 r. nr 237 poz. 1654 oraz innych przeprowadzonych wówczas zmian w tej ustawie, przyczyny, dla których ustalono ostatecznie 10-cio tygodniowy okres pozostawania do opieką medyczną nie były zdrowotne ale w istocie fiskalne (!). Zmiany te prowadziły nie tyle do podwyższenia standardów opieki zdrowotnej w okresie prenatalnym co zmniejszenia liczby uprawnionych do świadczenia (sic!).

-
18. Argumentem za wadliwością obowiązku przedstawienia zaświadczenia z art. 15 b ust. 6 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz wynikającego z tego faktu nierównego traktowania obywateli (art. 32 ust 1 Konstytucji RP), jest także wyłączenie tego obowiązku w stosunku do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko (art. 15 b ust. 7 ustawy o świadczeniach rodzinnych). Nie budzi wątpliwości, że w stosunku do tych osób przesłanka zgłoszenia się do opieki medycznej nie miała uzasadnienia medycznego.
19. Powyższe stanowisko uzasadnia stan wiedzy medycznej, który nie wiąże z pierwszymi dziesięcioma tygodniami ciąży jakiś szczególnych okoliczności uzasadniających podjęcie opieki medycznej właśnie w tym rzekomo szczególnym czasie. Potwierdza to także rodzaj zalecanych przez rozporządzenie badań w czasie pierwszych dziesięciu tygodni ciąży. Są wśród nich te same badania i czynności medyczne (np. badanie ogólne podmiotowe i przedmiotowe, (ii) badanie we wzorniku i zestawione, czy (iii) pomiar ciśnienia tętniczego krwi) co przewidziane w drugim okresie wyodrębnionym w ww. rozporządzeniu obejmującym 11 do 14 tygodnia ciąży. Wśród działań, które są przewidziane na okres od 11-go do 14-go tygodnia ciąży nie ma jedynie: (a) badania gruczołów sutkowych, (b) przekazania informacji o możliwości wykonania badań w kierunku wad uwarunkowanych genetycznie, oraz (c) obowiązkowej konsultacji lekarza specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii w przypadku opieki sprawowanej przez położną, a które to działania występują w zestawieniu działań i badań przepisanych na pierwsze dziesięć tygodni ciąży.
20. Pozornie może się wydawać, że im wcześniejsza opieka medyczna tym większe prawdopodobieństwo właściwej reakcji na ewentualne anomalie. Tak jednak nie jest, gdyż pierwsze tygodnie okresu płodowego (w szczególności pierwsze dziesięć tygodni ciąży) nie dają możliwości badania płodu a wszelkie działania są w istocie działaniami profilaktycznymi. Nie negując potrzeby tych ostatnich trzeba zaznaczyć, że ich istotą nie jest pozostawanie pod opieką lekarską ale samoświadomość kobiety zdrowego trybu życia. Wskazać tu trzeba na zasadniczą z perspektywy prawidłowego rozwoju płodowego profilaktykę cewy nerwowej, która wymaga w istocie przyjmowania przez kobietę kwasu foliowego na kilka tygodni przed (!) zajściem w ciążę. Okres ciąży nie jest już tak istotny w

[REDACTED]

tej kwestii. Zestawienie tej kwestii z określonym w przepisie art. 15b ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych 10-cio tygodniowym okresem ciąży wskazuje na zupełną arbitralności przedmiotowego okresu (!).

21. Na potwierdzenie powyższego, należy powołać pominiętą z przyczyn proceduralnych przez NSA opinię lekarską przygotowaną przez dr n. med. Wojciecha Puzynę – Dyrektora Szpitala Specjalistycznego św. Zofii w Warszawie. Opinię tą przedłożyło uczestniczące w postępowaniu sądowo-administracyjnym stowarzyszenie Związek Dużych Rodzin „Trzy Plus” w Warszawie.

Dowód: opinia lekarska dr n. med. Wojciecha Puzyny – załącznik nr 10

22. Opinia dotyczy kwestii rozpoznawania ciąży w I trymestrze jej trwania i realności spełnienia wymagań art. 15b pkt.5 Ustawy o świadczeniach rodzinnych.
23. Realizacja wartości konstytucyjnych, określonych w art. 18 i art. 71 Konstytucji polega **po pierwsze** na tym, że uprawnione osoby nabywają prawo do danego świadczenia w postaci zapomogi finansowej z tytułu urodzenia się dziecka. **Po drugie**, ochrona macierzyństwa i rodzicielstwa oraz dobra rodziny jest realizowana gdy matka poczętego dziecka jak najwcześniej zostaje objęta opieką lekarską. Zdaniem Sądu są to równorzędne cele omawianej regulacji z punktu widzenia wspomnianych wyżej wartości konstytucyjnych.

III. POTRZEBA PRZEPROWADZENIA ANALIZY KONSTYTUCYJNOŚCI

24. **[uwagi ogólne]** W toku postępowania sądowo – administracyjnego w piśmie procesowym z dnia lutego 2013 r. Skarżący wnioskował o przedstawienie przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W pytania prawnego Trybunałowi Konstytucyjnemu w sprawie zgodności art. 15b ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu maja 2012 r. (t.j. Dz.U. z 2006 r., Nr 139, poz. 992 ze zm.) oraz (ii) art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 r., Nr 237, poz. 1654) w zw. z art. 19 tej

ustawy z art. 18, art. 71 ust. 1, a nadto art. 2 oraz art. 32 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

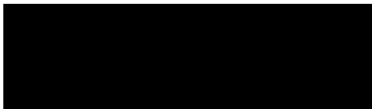
25. **[ocena konstytucyjności przez sądy administracyjne]** Wojewódzki Sąd Administracyjny w W przedmiotowego wniosku nie uwzględnił. Uchybienia w tym względzie nie dopatrył się również kontrolujący to orzeczenie Naczelny Sąd Administracyjny (por. uzasadnienie wyroku z dnia lutego 2015 r.).
26. Jak jednak wynika z uzasadnienia obu wyroków, w tym w szczególności drugiego z nich, Sądy administracyjne nie przeprowadziły pogłębionej analizy konstytucyjności spornego przepisu art. 15b ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ograniczyły się w istocie do uznania kompetencji ustawodawcy nadawania określonym przepisom danego kształtu i zakresu uznając, że kontrola sądowo - administracyjna ogranicza się do wyeliminowania „arbitralności” w interesującym tu działaniu ustawodawcy.
27. Zdaniem Skarżącego (o czym była mowa w pkt 17 powyżej) **ustawodawca kształtując wymogi świadczenia z tytułu urodzenia się dziecka, kryterium okresu, od którego kobieta powinna pozostawać pod opieką medyczną ukształtował w sposób arbitralny. Stąd niekonstytucyjność w szczególności art. 15b ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych należy w odnieść zwłaszcza do art. 71 ust. 1 Konstytucji.** Przepis ten *explicite* wymienia rodziny wielodzietne jako te, których dobro winno znajdować się kręgu szczególnego zainteresowania polityki społecznej i gospodarczej Państwa i władz publicznych.
28. Dokonania w niniejszej sprawie przez organy administracyjne wykładnia i stosowanie art. 15b ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych pozostaje w jawnej sprzeczności z powołanym przepisem art. 71 ust. 1 Konstytucji. **Powołany art. 15b ust. 5 Ustawy nie tylko nie wyraża szczególnej troski o dobro rodzin wielodzietnych, ale wręcz je dyskryminuje.** Tworzy bowiem kryteria, które w szczególnej sytuacji matek z rodzin wielodzietnych, nie są możliwe do wypełnienia.
29. **[szczegółowe uzasadnienie potrzeby zbadania konstytucyjności art. 15b ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych]** Zaskarżany przepis poprzez

[REDACTED]

oderwanie od norm konstytucyjnych z art. 18, art. 71 ust. 1 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji jest krzywdzący dla Skarżącego.

30. Współczesna medycyna zna okoliczności uzasadniające konieczność uwzględnienia elementu subiektywnego dla stwierdzenia możliwości zgłoszenia się kobiety do opieki medycznej w okresie ciąży. W przeciwnym razie, tj. przy ograniczeniu się jedynie do elementu obiektywnego (oceny zgłoszenia kobiety w odpowiednim terminie do opieki lekarskiej) uzyskuje się wyniki niemożliwe do zaakceptowania w punktu widzenia konstytucyjnej zasady równości – tj. stawiania wszystkim uprawnionym równorzędnych wymagań. Równorzędność nie oznacza identyczności. Dla zapewnienia równorzędności konieczne jest uwzględnienie odmienności sytuacji uprawnionych.
31. Należy podkreślić, że **uwzględnienie elementu subiektywnego dla zapewnienia spełnienia przesłanki świadczenia rodzinnego, nie oznacza wieloznaczności czy braku konkretności kryteriów dla nabycia praw do przedmiotowego świadczenia.** Wręcz przeciwnie, prowadzi do wniosków akceptowalnych w świetle konstytucyjnej zasady równego traktowania obywateli.
32. **Zastosowanie zaś ostrych i obiektywnie weryfikowalnych kryteriów prowadzi do wniosków, które tylko pozornie wydają się słuszne i sprawiedliwe.** W rzeczywistości skutkują raczej krzywdzącym i niczym nieuzasadnionym nierównym traktowaniem obywateli.
33. **Odnosząc się do tej kwestii warto odwołać się do utrwalonej już w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oceny kryterium wysokości dochodów** rodziny. Kwestia ta *per analogiam* powinna oddziaływać na niniejszą sprawę i stanowić wskazówkę dla kształtowania przesłanek świadczenia rodzinnego z tytułu urodzenia się dziecka.
34. W odniesieniu do tego wskazuje się, że **wszelka pomoc udzielana rodzinie nie może być przyznawana arbitralnie.** Oznacza to, że **ustawodawca zwykły musi dokonać jasnego określenia zasad jej przyznawania.** Należy wskazać, że przyznanie określonych świadczeń powinno następować ze względu „na rzeczywistą wysokość ich dochodu”, a nie na podstawie „dochodu” obliczanego przy użyciu „normatywnie określonego wskaźnika”². Normatywne kryterium

² TK uznał za nie zgodne z konstytucją rozwiązanie zgodnie z którym osoby prowadzące działalność gospodarczą nie mogły zadeklarować kwoty dochodu niższej niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, nawet jeżeli ich dochód był faktycznie oczywiście niższy (K

ustalania dochodu ogranicza bowiem prawo do zasiłku rodzinnego „w sposób nieusprawiedliwiony ani funkcją i celem konstytucyjnej gwarancji ochrony rodziny, ani funkcją i celem zasiłków rodzinnych”. W ten sposób „nie tylko szczególnie, ale nawet jakakolwiek pomoc” może nie trafiać „do rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej”³.

35. Ograniczenia konstytucyjnego prawa do pomocy nie można skutecznie uzasadniać „brakiem możliwości weryfikacji rzeczywistego dochodu członków rodziny”. Jak wskazuje TK „w innych sytuacjach”, gdy zachodzi potrzeba ustalenia rzeczywistego dochodu takich osób (np. „dla celów fiskalnych”), „prawo nie rezygnuje z prób jego ustalenia i wskazania instrumentu mającego to zapewnić”, Skoro tak – konstatuje TK – „to trzeba przyjąć, że także dla celów pomocy społecznej i zasiłków rodzinnych jest to możliwe”. Próba ustalania dochodu rodziny na podstawie „wskaźnika normatywnego” była związana z dążeniem ustawodawcy do „ułatwienia pracy aparatu państwowego”. Jednak korelacja „między celem i środkiem (kosztem) jego uzyskania w oczywisty sposób wskazuje na nieproporcjonalność rozwiązania prawnego”. Przyjęto je „z uszczerbkiem dla celu konstytucyjnego ocenianej ustawy, a z nadmiernym wyeksponowaniem ułatwień dla aparatu biurokratycznego”. Ponadto prawo „do zasiłku rodzinnego ma zakotwiczenie konstytucyjne, co oznacza ograniczenie marginesu swobody regulacyjnej ustawodawcy i ma znaczenie dla kryteriów oceny proporcjonalności wprowadzanych przez niego ograniczeń” (por. wyrok P 3/05).

36. Z powyższych wskazań Trybunału Konstytucyjnego wynika, że ustawowe rozwiązania nie mogą wprowadzać „nieuzasadnionego kryterium różnicowania” przyznawania poszczególnych świadczeń, gdyż prowadzi to „do niesprawiedliwego i dyskryminującego ograniczenia szans” określonej kategorii obywateli tylko dlatego, że dane kryteria są ustalane według normatywnie określonego wskaźnika (por. wyrok P 3/05). W praktyce takie rozwiązanie dotyczyło osób opodatkowanych w formie ryczałtu lub prowadzących działalność

12/01) oraz uzależnienie prawa do zasiłku rodzinnego dla płacących zryczałtowany podatek dochodowy od sześciokrotności odprowadzanego zryczałtowanego podatku dochodowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne (P 3/05).

³ zob. wyrok z dnia 15 listopada 2005 r. Sygn. akt P 3/05. OTK ZU 2005, nr 115 A, poz. 10

gospodarczą⁴ jednakże należy je *mutatis mutandis* odnieść także do świadczenia z tytułu urodzenia dziecka.

IV. UWAGI KOŃCOWE

37. Należy zatem uznać, że **poddanie się badaniom w 10 a nie 12 tygodniu ciąży nie jest istotną cechą różnicującą, uzasadniającą odmowę uwzględnienia oświadczenia z tytułu urodzenia dziecka skarżącego**. Konstytucyjna zasada równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP) wymaga by zawarty w ustawie o świadczeniach społecznych wymóg przedstawienia zaświadczenia o pozostawaniu pod opieką medyczną był możliwy do spełnienia nie tylko w sytuacjach standardowych, zwyczajnych, **w których kobieta jest w stanie z łatwością zauważyć zajście w ciążę (i z tego powodu można od niej wymagać pozostawania pod opieką lekarską** od określonego, rozsądnego momentu). Przedmiotowy wymóg powinien być możliwy do spełnienia także przez kobiety w sytuacjach niestandardowych, w których brak zauważenia ciąży przez dłuższy czas jest usprawiedliwiony.
38. Art. 15b ust. 5 Ustawy podważa zasadę demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP). W literaturze przyjmuje się, że przedstawiony standard zakłada istnienie i funkcjonowanie m.in.: „[...] *równość[ci] wobec prawa, tj. oparcie stosunków między państwem a jednostką na konstytucyjnym systemie praw podstawowych, nakierowanym przede wszystkim na zapewnienie równości oraz wolności osobistych [...]*”⁵. Z zasadą tą Trybunał Konstytucyjny łączył wielokrotnie wymóg sprawiedliwości społecznej. Przytoczyć tu można stanowisko Trybunału, który za brak urzeczywistniania sprawiedliwości społecznej uznawał „[...] *powstrzymywanie się od kreowania nieusprawiedliwionych, niepopartych obiektywnymi wymogami i kryteriami przywilejów dla wybranych grup obywateli*”⁶. Wniosek taki Trybunał wywodził z resztą nie tylko z art. 2 Konstytucji RP ale także jej Preambuły.
39. To z kolei Trybunał odnosił do pojęcia równości stwierdzając, że „[...] *sprawiedliwość [...] wymaga bowiem, aby zróżnicowanie poszczególnych ludzi*

⁴ por. M. Dobrowolski, *Rodzina jako wartość konstytucyjna w orzecznictwie TK (1996 – 2007)*; [w:] P. Czarnek, M. Dobrowolski, *Rodzina jako podmiot prawa*, Zamość 2012, s. 18-19

⁵ por. B. Banaszak, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz* Warszawa 2009, komentarz do art. 2

⁶ wyr. z 12.4.2000 r., K 8/98, OTK 2000, Nr 3, poz. 87, s. 411

[REDACTED]

pozostawało w odpowiedniej relacji do różnic w sytuacji tych ludzi⁷. Przyjmuje się wobec tego, że różne podmioty powinny być traktowane równo, tzn. według jednakowej miary, bez różnicowań dyskryminujących i faworyzujących, gdy podstawą określonych regulacji prawnych jest jednakowa sytuacja faktyczna poszczególnych podmiotów⁸.

40. Nie sposób uznać, że sytuacja faktyczna (przez co należy rozumieć fizjologię ciała kobiety) jest identyczna w przypadku kobiety, której cykle owulacyjne są ustalone, jak i w przypadku kobiety, która
- nie jest w stanie obserwować takich zmian zachodzących w jej ciele. **Przyjęcie w tym zakresie sztywnego wskaźnika normatywnego nie jest adekwatne dla uznania rozwiązania przyjętego w art. 15b ust. 5 Ustawy za sprawiedliwe, równe wobec prawa.**
41. Zasada równości formułuje **nakaz równego traktowania podmiotów mających takie same lub podobne cechy istotne**. Nie różnicuje bowiem sytuacji dotyczących stanu organizmu kobiety. **Nie słusznie więc termin z art. 15b ust. 5 Ustawy jest jednolity wobec wszystkich kobiet, bez względu na sytuację w jakiej one się znajdują**. Krytykowane rozwiązanie prowadzi do rozwiązań nieproporcjonalnych do założeń Ustawy.
42. Ustawowe rozwiązania nie mogą wprowadzać „nieuzasadnionego kryterium różnicowania” przyznawania poszczególnych świadczeń, gdyż prowadzi to „do niesprawiedliwego i dyskryminującego ograniczenia szans” podmiotów o równych uprawnieniach, tylko dlatego, że cechy tych osób zostały ujednoczone według normatywnie określonego wskaźnika.

♦ ♦ ♦

W tym stanie wnoszę jak w *petitum* skargi.

[REDACTED]

P K
adwokat

Załączniki:

1. odpis uchwały Okręgowej Rady Adwokackiej w W z dnia maja 2007 r. dot. wpisu Skarżącego na listę adwokatów Izby W ;
2. dowody wymienione w treści skargi;
3. pięć odpisów skargi wraz z załącznikami.

⁷ orz. z 22.8.1990 r., K 7/90, OTK 1990, Nr 1, poz. 5, s. 53-54

⁸ orz. z 11.12.1996 r., K 11/96, OTK 1996, Nr 6, poz. 54, s. 411